

Datum: 05.10. 2023.

Broj: 02-06-1054

KAKO IZGLEDAJU SUĐENJA ZA KORUPCIJU U BIH: DUGOTRAJNI PROCESI, NEKVALITETNE OPTUŽNICE I MINIMALNE KAZNE

Sarajevo, 05. oktobar 2023. godine – Dugotrajni sudski procesi, nedovoljan kvalitet optužnica, česte promjene u sastavu sudskog vijeća i minimalne kazne obilježile su najveći broj suđenja za korupciju u Bosni i Hercegovini koja je tokom prošle godine pratio Transparency International u BiH (TI BiH) u saradnji sa Balkanskom istraživačkom mrežom u Bosni i Hercegovini (BIRN BiH). Ročišta su se u prosjeku zakazivala manje od jednom mjesečno, a od podizanja optužnice do prvostepene presude prođe u prosjeku 22 mjeseca.

Kako bi predstavili nalaze praćenja suđenja, TI BiH i BIRN BiH su, uz podršku Evropske unije, organizovali konferenciju „Integritet pravosuđa i procesuiranje korupcije u BiH“ tokom koje je predstavljen [izvještaj o praćenju 35 najznačajnijih predmeta](#), koji obuhvataju 170 lica koja se terete za krivična djela korupcije. Ono što zabrinjava u radu pravosuđa su izuzetno blage kazne na osnovu sporazuma o priznanju krivice, koje su nerijetko ispod zakonskog minimuma, što stimulatивно djeluje na počinioce krivičnih djela korupcije.

Tako je u posmatranom periodu zabilježeno 7 predmeta gdje je četvoro optuženih za korupciju priznalo krivicu te im je izrečena kazna zatvora u trajanju od godinu dana koju mogu zamijeniti novčanom kaznom. Za 4 osobe koje su optužene za krivično djelo korupcije sudovi u BiH koji su obuhvaćeni istraživanjem su izrekli kazne niže od godinu dana, dok je 10 osoba kažnjeno uslovnom kaznom koja se neće izvršiti ukoliko se krivično djelo ne ponovi.

Primjer koji najbolje ilustruje kako se pravosuđe bori protiv korupcije je slučaj [Zorana Jovanovića](#), carinskog službenika koji je priznao da je organizovao grupu koja je krijumčarila akciznu robu čime je budžetu nanio štetu od preko 270 hiljada KM nakon čega mu je Sud BiH izrekao uslovnu kaznu zatvora u trajanju od jedne godine i šest mjeseci, koju neće izvršiti ako u tri godine ne učini novo krivično djelo.

Na problem procesuiranja korupcije u Bosni i Hercegovini utiče i dinamika zakazivanja ročišta koja su zakazivana manje od jednom mjesečno u posmatranim predmetima. Istraživanje je pokazalo kako je, u prosjeku, [Okružni sud u Banjaluci](#) zakazivao 8,5 ročišta po predmetu godišnje a [Osnovni sud u Banjaluci](#) 6 puta godišnje po predmetu dok je [Kantonalni sud u Sarajevu](#) godišnje zakazivao 16,5 ročišta po predmetu.

Česte izmjene u sastavu sudskih vijeća, naročito pojava penzionisanja sudija u toku samih postupaka kao u predmetima predmetima protiv Selme Cikotića i [Fadila Novalića](#), te česta odlaganja ročišta kao što je u slučaju protiv Slavice Injac_zbog propasti Bobar Banke predstavljaju dodatno usporavanje i odugovlačenje postupka, što umanjuje ionako poljuljano povjerenje javnosti u integritet pravosuđa.

Jedan od razloga loših rezultata u pogledu procesuiranja korupcije je i sam kvalitet optužnica, pa su se u pojedinim predmetima koji su praćeni pogrešno navodila krivična djela, kao što je slučaj u predmetu protiv Zijada Mutapa u čijoj optužnici je navedeno krivično djelo koje ne postoji u zakonu još od 2016. godine, dok optužnica protiv bivšeg premijera Federacije BiH Fadila Novalića tužilaštvo uopšte nije navelo opis krivičnog djela koje se optuženima stavlja na teret, konkretno krivično djelo pranja novca.

Monitoring suđenja u izabranim slučajevima korupcije vrši se od marta 2022. godine do aprila 2023. godine u izabranim predmetima pred Sudom BiH, Kantonalnim sudom u Sarajevu, Općinskim sudom u Sarajevu, Okružnom sudu u Banjoj Luci i Osnovnom sudu u Banjoj Luci, a analiza je dala osnov za učesnike konferencije da potvrde opšti dojam o pravosuđu u BiH: da je ono u stanju trajne institucionalne zarobljenosti odnosno podložne neprimjerenom uticaju političkih struktura i spoljnih faktora.

Takvu ocjenu potvrdila je i [Analiza efikasnosti i integriteta disciplinskih postupaka protiv sudija i tužilaca u Bosni i Hercegovini](#) koja je pokazala da su mehanizmi za osiguravanje disciplinske odgovornosti nosilaca pravosudnih funkcija nedovoljno transparentni, usložnjeni i dugotrajni a način kažnjavanja relativno blag i neefikasan, uzimajući u obzir nivo odgovornosti koju ove funkcije sa sobom nose.

Tako je u posmatranom periodu obuhvaćeno 20 predmeta u disciplinskim postupcima protiv 26 sudija, od kojih je tek osam kažnjeno za propuste u svom radu i to četvoro izricanjem javne opomena dok je četvoro sudija smanjenje plate. Sličan problem je vidljiv i kod tužioca, protiv kojih je vođeno 12 postupaka u kojima je samo jedan tužilac premješten na nižu poziciju zbog nemara u svom radu dok je četvoro kažnjeno smanjenjem plate gdje je bitno naglasiti da ova mjera, po zakonu o VSTV-u, može trajati najviše do godinu dana.

Analize disciplinskih postupaka protiv sudija i tužilaca kao i suđenja u predmetima za korupciju pokazale su, još jednom, da su manjak efikasnosti, nizak stepen integriteta i nedovoljna transparentnost ključni nedostaci pravosuđa u Bosni i Hercegovini te da je neophodna ključna reforma u pogledu planiranja i vođenja procesa u sudskim postupcima vezanim za korupciju i organizovani kriminal, uz efikasniju upotrebu zakonskih alata te nužno pooštavanje kaznene politike, poručili su učesnici konferencije.